

πολύ μεγάλη, ὁμοιάζει πρὸς ἄθυρμα παιδικόν. Οὐδέποτε οἱ ἐνορεῖται τῆς ἐκκλησίας θὰ ἐχώρησαν εἰς τὸν μικρὸν ἐκεῖνον περίβολον καὶ βεβαίως πολὺ ταπειναὶ θὰ ἦσαν αἱ ἱεροτελεστῖαι αἱ τελούμεναι πρὸ τοῦ στενοῦ ἐκείνου εἰκονοστασίου. Εἶναι φανερόν ὅτι οἱ πιστοὶ θὰ συνήρχοντο ἕξω καὶ μακρόθεν μόνον θὰ ἔβλεπον, ὡς εἰς τὸ βάθος κρύπτης, τὰ κηρία, τῶν ὁποίων ἡ λαμπρὴ δὴν ἡστέριζε τὰ σκότη, τὰ ἀμυδρῶς διακρινόμενα εἰκονίσματα τῶν ἁγίων καὶ τὰς ἐπισκοπικὰς μίτρας. Ἡ παλαιὰ μητρόπολις θὰ ἐχώρει εὐκόλως εἰς μίαν αἵθουσαν τῶν μουσειῶν μας. Ἐκτίσθη τὸ μὲν ἐκ λίθων, οὓς ἐκίτρινισεν ὁ χρόνος, ἐπίτηδες κοπέντων, τὸ δὲ ἐξ ἀρχαίων τεμαχίων προσαρμοσθέντων εἰς τοὺς τοίχους. Αἱ δύο γωνίαι τῆς προσόψεως ἐλήφθησαν ἐκ ναοῦ κορινθιακοῦ ρυθμοῦ, ἡ μικρὰ ζυφοφόρος ἡ ἐκτεινόμενη ὑπεράνω τῆς θύρας εἶναι ἀρχαῖον ἐλληνικὸν ἀνάγλυφον, ἐφ' οὗ διακρίνω πολεμιστὰς καὶ κενταύρους, θεοὺς καὶ ἥρωας καὶ σειρὰν ὤων καὶ ὀδοντίων. Ὀλόγυρα δὲ τῶν ἐξωτερικῶν τοίχων, ἡ βυζαντινὴ τέχνη τῆς παρακμῆς συνήρθωσε παράξενον ἀνάγλυφον, ἔργον παιδικῆς ὁλῶς σμιλῆς, δράκοντας πτερωτοὺς μὲ κεφαλὰς γυναικείας, πτηνὰ ἀνύπαρκτα τεθειμένα ὥστε νὰ βλέπωνται μεταξὺ τῶν ὡς νὰ ἦσαν περίξ οἰκοσήμευ, ἀετὸν ὅμοιον πρὸς τοὺς εἰκονιζομένους εἰς τὰ παράσημα ἀρπάζοντα κακότεχνον λαγῶν, τίγρεις φανταστικὰς κατατρωγούσας ἄγνωστα ζῷα, ῥόδακας, συμπλοκάς κοσμημάτων, σταυροὺς ὀδοντωτοὺς. Περαιτέρω, στήλη ἐλληνικὴ μὲ τὸ κιονόκρανόν της ὑπεράνω δύο κεκαλυμμένων γυναικῶν ἀναμιγνύεται πρὸς τὴν περίπλοκον ἐκείνην διακόσμησιν, ὅπου οὐδεμίαν εὐρίσκω ἀξιόλογον ἔννοιαν, οὐδὲ καὶ ἰδιοτροπίαν τέχνης ἐπιτυχῆ. Ὁ ἀρχιτέκτων ἔχει συγχύσει πάντας τοὺς ρυθμοὺς μετ' ἄλλοκότου ἀφροντισίας καὶ ἔσχε βοηθοὺς εἰς τὸ ἔργον του βαναύστους τεχνίτας. Οὐδεμίαν κατορθῶναι νὰ διακρίνω ἔμπνευσιν, οὐδεμίαν ἀληθινὴν καλλιτεχνίαν ἐν τῇ ἀναμίξει ἐκείνῃ δυσαρμόστων ἀρχιτεκτονικῶν τεμαχίων. Τὰ βαρβαρικὰ ἐκεῖνα ἐγγλύμματα εἶναι προϊόντα τῆς βανουσουργίας καὶ τῆς ὀλοσχεροῦς καταπτώσεως τῆς τέχνης.

Ἡ βυζαντινὴ περίοδος δὲν ἀφῆκε σχεδὸν ἄλλα ἔχνη ἐν Ἀθήναις παρὰ ὀλίγας ζωγραφίας μόνις ἀκόμη ὁρατὰς καὶ κομμάτια ἀναγλύφων τὰ ὁποῖα θὰ εὐρωμεν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Ἐκ τούτου δὲ δύναται τις ἀσφαλῶς νὰ κρίνῃ περὶ τῆς οὐδενείας τῆς περιόδου ἐκείνης. Ἡ Εὐρώπη ἠδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ πιστεῦν ὅτι ἀπέθανεν ἡ Ἑλλάς καὶ ὅτι ὁ ἄνεμος τῶν ἐπιδρομῶν εἶχε διασκορπίσῃ τὰ λείψανά της. Ὅτε δὲ οἱ Τούρκοι ἐπέδραμον καὶ αὐτοὶ τελευταῖοι, ἐφαίνετο ὅτι οἱ ἀγρόται καὶ οἱ ἔμποροι τῆς χώρας ταύ-

της οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ ἄθροισμα ἀνθρώπων πεπλασμένων πρὸς δουλείαν. Θὰ ἔλεγε τις ὅτι οὐδὲν πλέον ὑπῆρχεν ἐν τῷ τάφῳ ἐκείνῳ. Καὶ ὅμως ὑπῆρχεν ἀκόμη ζωὴ ἐκεῖ, ἡ δὲ φυλὴ ἐκείνη ἡ ταφεῖσα ζῶσα ἐν τῇ ἀπομονώσει ἐμελλε καὶ πάλιν νὰ ἀναστηθῇ ὅπως τὰ ἀνθρώπινα ἐκείνα ὅσα τῆς ὁράσεως τοῦ Ἰεζεκιήλ.

Σ.

("Ἐπετα: συνέχεια).

## ΑΙ ΑΝΤΙΖΗΛΟΙ

Ἐπαρχιακὴ ἡθογραφία.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Η'

Ἡ κυρία Ἀγγελικὴ μικρὸν πρὸ τῶν ἄλλων ἐπανεληοῦσα παρесеύασε πρόχειρον δεῖπνον, ἀλλ' οὐδεὶς μετέσχε τούτου μετ' ὀρέξεως, ἰδίᾳ δὲ ἡ Ζωὴ μόλις ἀπεγεύθη ψυχίων τινῶν ἄρτου. Ἐγερθεῖσα τῆς τραπέζης ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἶνε κατάκοπος καὶ ἔχει ἀνάγκην ὕπνου, ἐκλείσθη ἐνωρὶς ἐν τῷ δωματίῳ της.

Ἦτο τέλος μὲν ἡδύνατο ν' ἀφαιρέσῃ τὸ προσωπεῖον καὶ ν' ἀφήσῃ ἐλεύθερα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς πεπιεσμένα αἰσθήματα. Ἐρρίφθη βαρεῖα ἐπὶ τοῦ χαμηλοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἀνέπνευσε βαθύως ὡς ἂν ἀπηλλάγη φορτίου ἐπαχθοῦς. Συνέπλεξε τὰς χεῖρας ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς ἀνατείνας τὰ στέρνα καὶ προσήλωσε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν ὀροφὴν. Ὁ διὰ τοῦ ἡμικλείστου παραθύρου εἰσερχόμενος ἀήρ καθίστα τρομώδη καὶ ἀβεβαίαν τοῦ λύχνου τὴν λάμψιν.

Ἡ Ζωὴ ἀνεκάλει ἐν τῷ λογισμῷ ἐν πρὸ ἐν τὰ συμβάντα τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τόσῳ κρίσιμου δι' αὐτήν. Ἀληθῶς ἀπὸ τῆς πρωίας μέχρι τῆς ἐσπέρας ἡσθάνετο τὴν ἰδίαν ὑπαρξίν παρηλλαγμένην ὅσον χρόνος μακρὸς δὲν ἤρκεσε νὰ παραλλάξῃ καὶ εἶχε ζήσῃ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἔτους ὅλου ζωὴν.

Ποῦ ἴστατο τὴν πρωίαν καὶ ποῦ ἐκυλίσθη ἡδὴ; Παρέβαλλεν ἑαυτὴν πρὸς τὰ δένδρα τὰ θάλλοντα ἐπὶ κορυφῆς βουνοῦ, ἄτινα αἰφνιδίᾳ θύελλα ἐκρίζοι καὶ κρημνίζει πρὸς τὴν ἄβυσσον. Εἰς φαντασιώδη περιωπὴν εἶχεν ὑψώσῃ τὸν ἴδιον ἔρωτα, ἔρωτα ὑπέρτερον πάσης γυνίκης ἀδυναμίας, ἔρωτα προσεγγίζοντα πρὸς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἰδοὺ αἰφνης ἡ ζηλοτυπία, ἡ ἀκατάσχετος αὕτη τοῦ αἰσθήματος λαῖλαψ καὶ τὸν ἔρωτα καὶ αὐτὴν μετ' ἐκείνου σύρει πρὸς τὴν κρημνώδη πραγματικότητα.

Ὡ ναί! Οὐδ' ἤλπιζεν, οὐδ' ἠξίου πρὸς τὴν ἀγάπην αὐτῆς ἀπόδοσιν πρότερον· ἀλλὰ νῦν ὅτε

ἄλλαι ἀξιώσεις βεβήλως προβάλλονται καὶ ἀπειλοῦσι τὸν ὄλεθρον, πῶς νὰ μὴ ἀμυνθῶσι τὰ ἴδια αὐτῆς αἰσθήματα ; Εἰς τὸ τέμενος τῆς ἀγάπης, ἐν ᾧ γονυκλινῆς αὐτὴ προσήυχετο, εἰσῆλθαι ἀντίζηλος ἄλλη θρασείας περὶ τῆς κτήσεως τοῦ ἱεροῦ τόπου ἐγείρουσα ἀπαιτήσεις. Καὶ δὲν ὤφειλε λοιπὸν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς προσευχῆς νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ προσβαλλομένου δικαιώματος ;

Καὶ συνέκρινε τότε ἡ κόρη τὸ αἶσθημα ἑαυτῆς πρὸς τὸ τῆς ἀντιζήλου. Τί λοιπόν ; ἡ κοινὴ ἐκείνη καρδιά, εἰς ἣν εἰσῆρχετο ὁ τυχὼν διαβάτης, ἀντεμετρεῖτο πρὸς τὴν ἰδικήν της καρδίαν, ἀγνήν, ὅσον ὁ παρθενικὸς αὐτῆς κοιτῶν ; Καὶ ἐρρίπτοντο εἰς ἐκείνον τὰ ἀπομεινάρια, τὰ ἀποφάγια ἄλλων, καρυκευμένα διὰ περιτέχνων αἰσθηματολογιῶν, εἰς ἐκείνον, εἰς ὃν προθύμως θὰ παρείχεν αὐτὴ τὸ αἷμα τῆς ὁλῆς, ὅπως παρέσχε τὰς ἀπὸ τοῦ δακτύλου ἀναβλυσάσας σταγόνας !

Ἡ σύγκρισις αὕτη τὴν νῦχαρίσκει, τὴν ἱκανοποιεῖ καὶ αἰγλή ὑπερηφανεῖας περιέβαλε πρὸς στιγμὴν τὴν περικαλλῇ αὐτῆς μορφήν. Ἀλλ' αἰφνης συνωφρῶνθῃ πάλιν, τὰ χεῖλη αὐτῆς ὡς ἐξ ἀκαριαίου ἄλγους συνεσπάρσθησαν. — Μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ Γεώργιος προετίμα τὴν Καλλιόπην ! Ἡ ἰδέα αὕτη εἰσῆλθεν αἰχμηρὰ ὡς καρφίς εἰς τὸν λογισμόν της καὶ χίλια ἐπικυρωτικὰ ἀποδείξεις ἐνεπήγγυον ταύτην ὁλονὲν βαθύτερον.

Μὴ δὲν ἐκάθητο πλησίον ἐκείνης ἐν τῇ λέμβῳ ; Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐκείνη ἔλαβε θέσιν εἰς τὸ πλευρόν του, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο τάχα νὰ μετακινήθῃ ἐπὶ οἰαδήποτε προφάσει, ἂν ἤθελε ; Δὲν τὸ ἔκαμε· ἄρα νῦχαρίσκειτο ὁμιλῶν καὶ φλυαρῶν μετ' ἐκείνης. Ἐπειτα δὲν ἤκουσε τὰ τολμηρὰ λογοπαίγνια, ἅτινα τῇ ἀπέτεινε κατὰ τὴν ἀλυσίαν ; Καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν περίπατον τοῦ κήπου συνεχῶς δὲν ὠμίλει μετ' ἐκείνης ; Καὶ ὅταν ἐπανήρχοντο διὰ τῆς λέμβου πάλιν δὲν ἐκάθησαν ὁ εἰς πλησίον τοῦ ἄλλου ; Καὶ δὲν τὰς συνώδευσε ὁ Γεώργιος μέχρι τῆς οἰκίας τῆς Καλλιόπης, ὅταν δ' ἐκείνη ἔφυγε, ἔφυγε καὶ αὐτός ; Καὶ ὁ πατήρ της δέ, παρατηρήσας βεβαίως ὅλα ταῦτα, δὲν τῇ ὠμίλησε καθ' ὁδόν, ὅταν ἔμειναν μόνοι ; Πρὸς τί λοιπὸν ἐναθρύνεται ἐπὶ τῇ ὑπεροχῇ τοῦ ἔρωτος αὐτῆς, ἀφοῦ ἐκεῖνος δὲν δύναται νὰ τὸν ἐκτιμήσῃ ;

Ἀλλ' ἀφοῦ ἀγνοεῖ τὴν ὑπαρξιν τοῦ κεκρυμμένου αὐτοῦ αἰσθήματος, τὸ ὅποιον ἐμπνέει ὁ νέος, πῶς εἶνε δυνατόν καὶ νὰ φέρῃ τοῦτο εἰς ἀντιπαράβολὴν πρὸς τῆς ἐπιπολαίου Καλλιόπης τὰς ἐρωτοτροπίας ; Δὲν εἶνε λόγος αὐτός. Ἀρκούμενος καὶ εὐαρεστούμενος ἐν τῇ ταπεινῇ τούτῳ εἶδει τοῦ αἰσθήματος, ἔπεται ὅτι ἐνδομύχως δὲν ἔχει ὑψηλοτέραν τινὰ, ἰδανικωτέραν ἰδέαν περὶ ἀγάπης ἐν γένει, ὅτι ἐννοεῖ ταύτην ἀπλῆν τέρ-

ψιν, παιδιάν, οὐχὶ αἶσθημα δεσμεῦον τὴν ὑπαρξιν ὄλην.

Ἦτο ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, νέος διαγαγὼν ἐν ἁσυχίᾳ καὶ πλήρῃ ἐλαφρότητος—φυσικώτατα ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἠρμύζετο πρὸς τὸν τῆς Καλλιόπης. Ἔως τώρα δὲν τὸν εἶχεν ἐννοήσῃ καλῶς· τὸν ἐπλάττε, τὸν ἐφανταζετο ἄλλοιον, καὶ ὡς τοιοῦτον τὸν εἶχεν ἀγαπήσῃ. Αἰρομένων τῶν προσόντων τούτων, διατὶ νὰ μὴ ἀρῇ καὶ ἡ ἐκ τούτου προκληθεῖσα ἀγάπη ; Διατὶ ; Πόσα τοιαῦτα ἄλλα διατὶ ἔχει ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά.

Ἡ Ζωὴ ὠμολόγει ὅτι ἡ ὑπερηφάνεια αὐτῆς ἐταπεινοῦτο διὰ τῆς πρὸς τὸν ἀναξίον αὐτὸν ἀγάπης, καὶ ὅμως τὸν ἠγάπα ! Ἀνεγνώριζεν ὅτι ἐπιλοῦτο ἡ ἀγνότης αὐτῆς ἀνταγωνιζομένης πρὸς ἀναξίαν ἀντίπαλον, καὶ ὅμως ἠγάπα τὸν Γεώργιον. Ὑπὲρ τὰ πολυτάραχα κύματα ἅτινα ἤρχοντο καὶ συνεκλόνουν τὴν καρδίαν αὐτῆς ἐπέπλεεν ὡς ἐπάργυρος ἀφρὸς ἡ ἀγάπη !

Τὰ ἐπιχειρήματα πάντα, ὅσα προσεπάθει ν' ἀντλήσῃ ὅπως πείσῃ ἑαυτὴν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀγαπᾷ ἐκείνον, τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα ἀκριβῶς ἐπηύξανον τὴν ἀγάπην της. Καὶ ἐν παραφορᾷ ἐφίλει τὸν δακτύλον αὐτῆς, ἐφ' οὗ εἶχον ἐγγίσῃ τοῦ φιλάτου τὰ χεῖλη, καὶ τὸ στόμα ἐφλογίζετο ἐκ τῆς ἐπαφῆς καὶ ἐφρικία καθ' ὅλα τὰ μέλη. Ἦτο λοιπὸν ἀπλοῦν φιλοφρόνημα θρασὺ—ὅ,τι εἶχε πράξει ὁ νέος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν τῷ κήπῳ ; Ἄν οὕτω τὸ θεῶν αὐτός, ἀλλ' αὕτη ἄλλως τὸ ἐξελάμβανε. Ἄν ἐκεῖνος οὐδὲν ἡσθάνετο ἀπὸ τοῦ αἵματος τὸ ὅποιον ἀπεμύζησεν, ἂν ἐξ αὐτοῦ δὲν μετέλαβε τὴν ἱερὰν θερμότητα ἣτις τὸ ἐθέρμαινε, ἀλλ' αὕτη ἡσθάνετο τὸ φίλημα τοῦ διαρκές, τὴν θωπιάν τῶν χειλῶν του ἀκόμη ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ δακτύλου ἀπεμύζωσαν καὶ τὸ αἷμα αὐτῆς ὁμοῦ καὶ τὴν ζώην.

Αἰσθανομένη ἀόριστον ἐπιθυμίαν, ἣν ἠδύναται νὰ ἐκπληρώσῃ, ἀνυπόφορον στενοχωρίαν ἥς ἠδύναται ν' ἀπαλλαγῇ, πνιγομένη ἐκ τῶν δακρύων, ἅτινα ἐσωρεύοντο ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς της καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ρεῦσῃ, ἤνοιξεν ἐντελῶς τὸ παράθυρον καὶ ἔκλινε πρὸς τὰ ἔξω τὸ σῶμα βαθέως ἀναπνεύσασα. Ἡ εἰσορηήσασα νυκτὶα αὖρα ἐσθεσε τὸν λύχον. Ἡ νύξ ἦτο ἀσέλγητος· οἱ ἀστέρες ἐσελάγιζον τρομῶδως ὡς καμμουμένοι ὀφθαλμοί, ποῦ καὶ ποῦ ἐφάνοντο φωτισμένα τινὰ παράθυρα. Οἱ γρύλλοι ἠγρύπνουν φλυαροῦντες μονοτόνως καὶ πέραν ἀπὸ τοῦ βραχὺδούς λόφου ἐφέρετο ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἀπαίσιος ὁλολυγμὸς γλαυκός.

Ἡ κόρη ἠτένισε πρὸς τὸν οὐρανὸν ζητοῦσα ἐκεῖθεν παραμυθίαν καὶ ἐνθάρρυνσιν· ἀλλ' οἱ ἀστέρες ἔμειναν ἄφωνοι. Ἐρριψε τὸ βλέμμα πέραν πρὸς τὸ πέλαγος· ἀλλ' ὡς ἀπάντησις ἦλ-

θεν ἐκείθεν ψυχρὰ ἀνέμου πνοή. Καί τὸ σκότος καὶ ἡ πένθος σιωπὴ καὶ τῶν γρύλλων τὸ τερέτισμα καὶ τῆς γλαυκὸς οἱ γόοι ἐκορύφωσαν τῆς νεάνιδος τὴν ἀπόγνωσιν. Ἐπεθύμησε ν' ἀποθάνῃ τὴν ὥραν ἐκείνην. Προσέβλεψεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀρκετὰ ὑψηλά. Περιῆλθε δις καὶ τρίς τὸ δωμάτιον ἀνεζητοῦσα τι τέλος εἰς αἰφνιδίαν ἔμπνευσιν ἐνδούσα, ἤρχισε μετὰ γοργότητος ν' ἀπεκδύηται. Καὶ ὡς ἀπέμεινε μετὰ μόνου τοῦ χιτῶνος, ἀπορρίψασα τὰ λοιπὰ ἀναμιξ ἐπὶ τοῦ δαπέδου, εὔρε ψηλαφῶσα τὸν νιπτῆρα καὶ βυθίσασα ἐν τῷ ὕδατι τὸ προσόψιον περιέβαλε τοὺς γυμνοὺς ὤμους.

Ὁ ἄνεμος τῆς νυκτὸς καθίστα παγερὰν τὴν ἐπαφὴν τοῦ ὕγρου πανίου καὶ ἐρρίγει ἡ κόρη καὶ ἐκρότουν οἱ ὀδόντες αὐτῆς ἐκ τοῦ ψύχους. Ἐν τούτοις ἔμεινε κεκλιμένη εἰς τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον ἐπὶ πολὺ, ἕως οὐ αἱ δυνάμεις αὐτῆς ἐλύθησαν τελείως καὶ τότε ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς κλίνης. Ὁ ὕπνος αὐτῆς ὑπῆρξε διακεκομμένος καὶ ἀνήσυχος. Μόλις ἐκλείοντο τὰ βλέφαρά αὐτῆς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ὄνειρον ἐζωγραφεῖτο ἐν τῷ σκότει : ὁ Γεώργιος ἡγάπα τὴν Καλλιόπην.

Καὶ ἐνῶ ἡ δύστηνος κόρη τοιαῦτα ὑφίστατο τὴν νύκτα ἐκείνην, ὁ νέος ἔμπορος διατρίψας μέχρι τῆς δεκάτης ἐν τῷ καφεναίῳ ἐπανῆλθεν οἴκαδε καὶ ἐκοιμήθη γλυκύτατα συλλογιζόμενος ὅτι ἤδη μετὰ τὴν γνωριμίαν καὶ τῆς ἄλλης ὥραιας νεάνιδος, τῆς ζωηρᾶς κόρης τοῦ κ. Ματθία, ἥτις συνεπλήρου ἐν τῇ καλαισθησίᾳ του ὅ,τι ἔλειπεν ἀπὸ τῆς Ζωῆς, ἐξησφάλιζεν εὐαρέστους ἡμέρας ἐν τῇ ξηρονήσῳ τοῦ Αἰγαίου, ὅπου τὸν ἐξώρισεν πρὸς ἀπολύμανσιν ἀπὸ τῶν κοσμικῶν πειρασμῶν ἡ αὐστηρὰ τοῦ θεοῦ Ζαφείρη φιλοστοργία. Καὶ ἐν τῷ ὄνειρῳ του αἱ δύο ἐκείναι νεανικαὶ μορφαὶ παραδόξως συνεχέοντο, ταυτιζόμεναι εἰς μίαν καὶ μόνην τελείαν καὶ ἀπαράμιλλον.

## I.

Ἡ Ζωὴ ἡγέρθη τῆς κλίνης τὴν συνήθη πρωϊνὴν ὥραν. Ἡ ἐπάνοδος τῆς ἡμέρας κατεσίγασε τοὺς νυκτερινούς παροξυσμούς, ἀλλὰ τὰ ἴχνη αὐτῶν ἀπέμενον τετυπωμένα ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς μορφῆς τῆς κόρης. Πρῶτα τῆς μητρὸς τὰ βλέμματα μετ' ἀνησυχίας παρετήρησαν τοῦτο :

— Καλὰ εἶσαι, Ζωήτσα, σήμερα ;

— Γιατί, μητέρα ;

— Εἶσαι χλωμή, ἀφανισμένη.

— Θὰ κουράσθῃκα ἐχθές, ὅλη τὴν ἡμέρα 'ς τὸ πόδι...

— Δὲν εἶνε λοιπὸν καμμιὰ ἀνάγκη νὰ κουρασθῇς καὶ σήμερα.

Καὶ δὲν τὴν ἀφῆκε ν' ἀσχοληθῇ ὡς συνήθως

εἰς τὸν καθημερινὸν εὐτρεπισμὸν τοῦ οἴκου. Ἄλλ' οὐδὲ ἦτο δυνατόν τοῦτο τῇ νεάνιδι. Καθ' ὅλον τὸ σῶμα ἡσθάνετο βαθυμῆδον ἐπιτεινομένην κόπωσιν τὰ μέλη της καθίσταντο βαρέα ὡς μολύβδινα, αἱ κλειδώσεις ἐπόνουν εἰς πᾶσαν κίνησιν, τὰς πλευρὰς συνέσφιγγον ἀόρατοι πέδαι, ἐν τῷ στήθει ἐκέντα αὐτὴν ὀξεῖα ἀκανθα. Προσεπάθησε νὰ ῥάψῃ, ἀλλ' αἱ χεῖρες αὐτῆς ἐπιπτον ὡς παράλυτοι ἐπὶ τῶν γονάτων. Ἐκλινε πλαγίως ἐπὶ τοῦ ἀνακλιντροῦ τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκλείσε τὰ βλέφαρα χωρὶς νὰ ποκοιμηθῇ. Τὴν μεσημβρίαν ἐν τῇ τραπέζῃ προσεπάθησε διὰ τῆς βίας νὰ φάγῃ, ἀλλὰ δὲν ἡδυνήθη νὰ προχωρήσῃ πλέον τοῦ ζωμοῦ. Τῶν γονέων ἡ ἀνησυχία ἐπετεινετο :

— Μὰ αἰσθάνεσαι τίποτε ; πονεῖς πρὸθενά ; μὴν ἐκρύωσες χθές ; ἡρώτα κατ' ἐπανάληψιν ὁ Καπετὰν Κωσταντῆς, οὐ ἡ ὑπολανθάνουσα πρὸς τὴν κόρην στοργὴ ἐξεδηλοῦτο ὡς αἰετὶς ἐβλεπε ταύτην ἄθυμον.

— Ὅχι, πατέρα, μὴν ἀνησυχῇς δὲν ἔχω τίποτε, ἐκουράσθῃκα λίγο—θὰ περάσῃ.

Καὶ ὁ πατὴρ ἀπῆλθε τὸ ἀπόγευμα εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ οὐχὶ ἀπηλλαγμένος πάσης ἀνησυχίας.

Ἡ Ζωὴ ἐκοιμήθη ἐνδεθυμένη ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτῆς καὶ ἐξύπνησε μετ' ὀλίγον βιαίως ἐξ ἡχηροῦ φιλήματος ἐπὶ τῆς δεξιᾶς παρειᾶς. Τρομάξασα ἀνετινάχθη καὶ εἶδε πρὸ αὐτῆς τὴν εὐθυμον καὶ ὑπὲρ τότε γελόεσαν μορφήν τῆς Καλλιόπης.

— Σ' ἐξύπνησα, καυμένη, ἀλλὰ δὲν 'μποροῦσα νὰ ἡσυχάσω 'ς τὸ σπῖτιν ἤθελα νάλλω νὰ σ' τὰ πῶ, γιὰτὶ πνίγομαι, πνίγομαι ἀπὸ τὴν χαρὰ μου.

Καὶ ἐνηγκαλίσθη πάλιν καὶ ἐφίλει ἐπανελημμένως τὴν Ζωὴν. Ἐπὶ ταῖς περιπτύξεσι τῆς ἀντιζήλου καὶ ταῖς θωπείαις αὐτῆς ἡ κόρη ἐφρικίασεν εἶχεν ἀρχίσῃ ἤδη ἀπὸ τῆς χθεσινῆς ἐσπέρας νὰ αἰσθάνεται πρὸς τὴν αἰτίον τῶν πόνων της, καίπερ ἔνοχον ἐν ἀγνοίᾳ, αἰσθημάτων, ὅπερ ἦτο τὸ πρῶτον σπέρμα μίσους. Ἡ εὐθυμία τῆς ἀντιζήλου ἀντιτιθεμένη τὸσον ἀποτόμως πρὸς τὴν ἰδίαν διάθεσιν, ἡ ἐκχειλίζουσα χαρὰ, ἣν ἤρχετο νὰ μεταγίγῃ δηλητηριώδη εἰς τὴν ἀλγοῦσαν αὐτῆς καρδίαν, ἐπέτειναν τὸσον τὸ αἶσθημα τοῦτο ἐν ἀκαρδίᾳ. ὥστε ἡ Ζωὴ μικροῦ δεῖν ἀπώθησε τὰς προδοτικὰς ἐκείνας θυσίας ἵν' ἀποκαλυπτομένη μετρηθῇ κατὰ πρόσωπον πρὸς τὴν ἀντίπαλον. Ἄλλ' ἡ ὑπερηφάνια τῆς ἀγάπης αὐτῆς συνεκράτησε τὴν στιγμιαίαν παραφορὰν. Τί λοιπόν ; θ' ἀπεκάλυπτε τὸ ἱερὸν μυστικὸν διὰ νὰ προκαλέσῃ τὸν οἰκτον τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης ἀντιζήλου ; Ὅχι, ποτέ ἔπρεπε νὰ ὑπομείνῃ ὡς ἀληθῆς τῆς ἀγάπης μάρτυς.



— Λέγε λοιπόν, εἶπε πρὸς τὴν Καλλιόπην· τί μ' ἐπνίξεις μὲ φιλιὰ χωρὶς νὰ μοῦ λές τίποτε.

Καὶ ἔσυρεν αὐτὴν καὶ τὴν ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης πλησίον της. Καὶ ἡ τρελλὴ κόρη θέλουσα νὰ τὰ εἶπη ὅλα καὶ νὰ τὰ εἶπη ταχέως ἤρχισεν ἐν ἀσυναρτήτῳ ἀλληλουχίᾳ πνιγμένη ἐκ τῆς γοργότητος καὶ χειρονομούσα.

— "Ὁλη νύχτα δὲν ἐκοιμήθηκα ἀπὸ τὴ χάρά μου... μὰ δὲν εἶχα καὶ δίκηο, καυμένη, πὲς καὶ σύ, ... Ὁ Γεώργιος εἶδες χθὲς πῶς μοῦ ἐφέρθηκε... μὲ τὰ λόγια, μὲ τὰ καμώματά του, μὲ κάθε τι ἔδειξε πῶς μὲ συμπαθεῖ τέλος πάντων... Ἐγὼ, τὸ λέω, εἶμαι ξετρελλαμένη μαζί του... Νὰ, ἀπόψε νὰ μοῦ λυγε νὰ φύγωμε νὰ πάμε 'ς τὴν Ἀμερικὴν, 'ς τὴν ἄκρην τοῦ κόσμου ἐπήγαινα.— Τί ἔλεγα... Ἀ, ναί!... λοιπόν καὶ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα τὸ παρτήρησαν αὐτό... Πρέπει νὰ 'ξυρῆς πῶς ὁ πατέρας δὰ εἶνε ξετρελλαμένος μὲ τὸν Γεώργιον, περὶ πολὺ ἀπὸ 'μένα... καὶ οἱ ἄλλοι 'ς τὸ σπίτι... μόνον ἡ Ἑλένη δὲν τὸν χωνεῖ, γιατί ζηλεύει—ποῖός τὴ λογαριάζει.— Λοιπόν, ποῦ λές, ἐχθὲς τὴν νύχτα ὅτι ἐπλάγιασα— ἡ Ἑλένη εἶχε κοιμηθῇ κ' ἐρροχάλιζε—ἐγὼ δὲν εἶχα ὕπνο—ἀκούω 'ς τὴν πλαγιὴν κάμαρα τὸν πατέρα κ' ἐμιλοῦσε μὲ τὴν μητέρα. Δὲν καταλάβαινα τί ἔλεγεν, μόνον ἔξαφνα ἀκούω τὸ ὄνομά μου. Ξεῦρεῖς τί περίεργη εἶμαι... ἐσύ νὰ ἤσουν τί θάκανες;—Ἐγὼ σηκώθηκα καὶ ζύγωσα 'ς τὴν κλειστὴν μεσόπορτα... Τί στραβόνεις τὸ στόμα σου; Κακὰ ἔκανα, θὰ 'πῃς. Τὸ 'ξεύρω μὰ δὲν βαστοῦσα... Τί ἀκούω λοιπόν; ἂν τωρῆς;

Καὶ ἐστάθη ἵνα ἀναπνεύσῃ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ζωὴ ἀντὶ ἀπαντήσεως ἀνέσεισεν ἀπορηματικῶς ρτοὺς ὤμους, ἡ Καλλιόπη εὐθὺς ἐξηκολούθησε:

— Κ' ἐγὼ τὸ συλλογίσθηκα γὰρ μιὰ στιγμή σήμερα αὐτὸ—ἔλεγεν ἡ μητέρα... βλέπεις ἡ ὁμιλία ἦτον 'ς τὴ μέση—μὰ εἶνε πρῶτα ἡ Ἑλένη ἐμπόδιο... Δὲν τὰ 'ξέρω ἐγὼ αὐτὰ, ἀποκρίθηκεν ὁ πατέρας, καθεμιὰ μὲ τὴν τύχην της... ἡ μιὰ δὲν πρέπει νὰ κόβῃ τῆς ἄλλης τὴν τύχην. Φῶς φανερό ἡ Καλλιόπη τοῦ νοστιμεύεται, τὰ εἶδες σήμερα 'ξέστερα πλειά! Ἐγὼ λέω νὰ κάνωμε τὸ σταυρό μας, κάθε 'μέρα δὲν βρίσκονται τέτοιοι γαμπροί.— Μὰ εἶσαι καὶ σίγουρος πῶς ἔστρωσε τώρα 'ς τὴ δουλειά· πρὶν ἦτον ἄσματος, παραλυμένος, ἔφαγε παρὰ καὶ παρὰ... λείει ἡ μητέρα—Ἀκούς ἐκεῖ λόγια; γὰρ νὰ πάρῃ τὸ μέρος τῆς Ἑλένης τάχα νὰ μὴ χάσῃ τὰ πρωτεῖά της... Μὰ ὁ πατέρας καλὰ τὴν ἀποστόμωσε:— Νὰ σοῦ 'πῶ γυναῖκα, μιὰ φορά ὁ ἄνθρωπος θὰ κάνῃ τρέλλαις 'ς τὴ ζωὴν του· ὅποιος τῆς κάνῃ νέος, στρώνει 'ς τὴ δουλειὰ καὶ φρονιμεύει, ὅποιος εἶνε νερόβραστος 'ς τὰ νειάτα, ξετρελλαίνεται 'ς τὰ γεράματα. Ὁ

Γεώργιος εἶδε τὸν κόσμο, τὸν ἐγλέντισε, τὸν βαρέθηκε καὶ θὰ γίνῃ νοικοκύρης ποῦ δὲν θάχῃ ταῖρι, ἄκουέ με 'μένα... Πάλι ἡ μητέρα βγήκε νὰ 'πῇ πῶς καλὰ αὐτὰ ποῦ λές ἐσύ, μὰ ὁ Καπετὰν Κωσταντῆς λείει ἄλλα γι' αὐτόν: Καλὴ καρδιά, λείει, μὰ κεφάλι χαλασμένο... Νὰ ἰδῇς τότε τί τῆς ἀποκρίνεται ὁ πατέρας... σ' τὸ λέω γὰρ νὰ γελάσῃς μὲ τὴν παράξενη ιδέα ποῦ τοῦχεν ἔρθῃ... — Καὶ δὲν καταλαβαίνεις, λείει, γυναῖκα, πῶς ὁ Καπετὰν Κωσταντῆς τὸν ἔχει 'ματιάση γὰρ τὴν κόρη του καὶ τὰ λείει αὐτὰ γὰρ ν' ἀποκοιμίζῃ τοὺς ἄλλους;...

Μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους ἡ Ζωὴ ἔδανε τὸ χεῖλος καὶ συνεταράχθη τὸ σῶμά της ὅλον, ἐν τούτοις ἐμειδίασε βεβιασμένως. Ἡ Καλλιόπη τότε μόλις παρέτήρησε τὴν ἡλλοιωμένην μορφήν αὐτῆς:

— Μὰ τί ἔχεις; σὺ εἶσαι σὰν τὸ κερί κίτρινη. Εἶσαι ἄρρωστη;

— Κακοδιάθετη 'λίγο, ἐκουράσθηκα πολὺ χθὲς.

— Καὶ ἐγὼ ἐκουράσθηκα, ἀλλὰ μ' αὐτὰ μοῦ πέρασεν ἡ κούρασι... μὰ δὲν ἔχω δίκηο; πὲς λοιπόν. Καὶ ἤρπασε τὰς χεῖρας τῆς Ζωῆς.

— Βέβαια ἔχεις δίκαιον, ἐφέλλισεν ἡ τάλαινα κόρη.

— Μὰ τὰ χεῖρά σου καῖνε, ἔχεις ζέστη. Πονεῖς πουθενά;

— Δὲν βαρύνει, ζέστη! εἶνε ζέστη ἐδῶ μέσα, πάμε ἐξῶ 'λίγο 'ς τὰ νοικοιτὰ.

Ἐβάδισε μετὰ κόπου πρὸς τὸν ἐξώστην, τὰ γόνατά της ἐλύοντο. Ἐκάθησαν ἐκεῖ ἀπέναντι ἀλλήλων καὶ ἡ Καλλιόπη ἤρχισε νὰ φλυαρῇ περὶ τοῦ μέλλοντος ἀρραβωνός της, ὃν ἐθεώρει πλέον τετελεσμένον. Ἐσυλλογίζετο τί φόρεμα θὰ παραγγείλῃ, ἂν πρέπει νὰ εἶνε λευκὸν ἢ κανοῦν ἢ ροδόχρουν καὶ πῶς θὰ καταρτίσῃ τὴν προῖκα αὐτῆς, ἣν ὁ πατὴρ βεβαίως θὰ παρήγγελλεν εἰς Εὐρώπην. Καὶ ἐλεπτολόγει ἀκόμη περὶ τοῦ μέλλοντος οἴκου, περὶ ἐπίπλων, περὶ ὑπηρετῶν. Ἐλεγεν πόσον θὰ ἡγάπα τὸν σύζυγόν της, πῶς θὰ προσεῖχε νὰ μὴ τὸν λυτήσῃ ποτὲ, πῶς δὲν θὰ ἐγύριζε νὰ ἰδῇ πλέον ἄλλον. "Ὅλα τὰ φανταστικὰ σχέδια ὅσα ἀνκυκλοῦσι ἐν νῷ αἱ ἐν ὥρᾳ γάμου νεάνιδες, διαλυόμενα ὑπὸ τῆς ἀμειλίχτου πραγματικότητος, ὡς ἡ πρωϊνὴ ὁμίχλη ὑπὸ τοῦ θερινοῦ ἡλίου.

Καὶ ἡ Ζωὴ ἤκουεν ὅλα ταῦτα καὶ παρηκολούθει ἐν προπλάσματι ἀνεγειρόμενον τὸ περικαλλὲς ἐκεῖνο τῆς εὐτυχίας μέγαρον, ὅπερ ἐθεμελιόυτο ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἰδίας αὐτῆς ἀγάπης.

ΙΑ'.

Ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς ὁδοῦ προβάλλοντα εἶδεν αἰφνης ἡ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐστραμμένη Καλλιόπη τὸν Καπετὰν Κωσταντῆν:

— Ζωήτσα, ὁ πατέρας σου ἔρχεται.

— Μπα, τόσο 'νωρίς πῶς γίνεται; εἶπε μετ' ἀνησυχίας κ' ἐστράφη νὰ ἴδῃ.

— Καλησπέρα, Καλλιόπη, ἐφώνησεν ἐκεῖνος προσεγγίσας καὶ στάς ὑπὸ τὸν ἐξώστην, τί κά- νεις, Ζωήτσα; Καλὰ θὰ ἦσαι ἀφοῦ κάθασαι ἐξω.

— Δὲν ἔχω τίποτε. Καὶ πῶς ἔτσι γλήγωρα ἀπόψε, πατέρα;

— Εἶχα τὴν ἐννοια σου καὶ ἦρθα νὰ σὲ ἰδῶ πῶς εἶσαι. Ἡ μητέρα σου εἶνε σπíti;

— Ὅχι, πῆγε ἐδῶ παρακάτω 'ς τὴν κυρὰ Ἀντώναινα, ποῦ ἔπεσε χθὲς καὶ κτύπησε τὸ γονάτὸ της ἡ κακομοῖρα!...

— Μπα τὴ δύστυχη!... Πάω κ' ἐγὼ ὡς ἐκεῖ μιὰ 'ματιὰ κ' ἐρχόμαστε μαζί. — Ἀλήθεια, ἔχασα τὸ σπουδαιότερο, προσέθηκεν ἐπιστρα- φεύς, ὁ Γεώργιος ἔλαβε γράμματα πῶς ὁ θεὸς του 'ς τὸ Τριέστι εἶνε ἄρρωστος βαρεῖα καὶ φεύ- γει βιαστικός· τόσο βιαστικός, ποῦ οὔτε πρό- φθαινε νάρθῃ νὰ σὰς ἀποχαιρετίσῃ 'ς τὸ σπíti.

Αἱ δύο νεάνιδες ἀνέσκιρτησαν· ἡ ἀπροσδόκη- τος εἶδησις τὰς ἐπληξεν ἐν τῇ καρδίᾳ.

— Καὶ πότε φεύγει; ἠρώτησε πελιδνὴ ἡ Καλλιόπη.

— Τώρα τὸν ἐμπαρκάρισα· 'ς ἐ' λίγη ὥρα θὰ ἰδῇτε τὸ αὐστριακὸ ποῦ θὰ περάσῃ, μ' αὐτὸ φεύγει. Καὶ ὁ Καπετὰν Κωσταντῆς ἐξηκολού- θησεν ἡσυχος τὸν δρόμον του.

Ἡ Καλλιόπη, ἥτις εἶχεν ἤδη ἐγερθῇ, εἰσ- ἤλθε δρομαία εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ τὴν μορφὴν καλύψασα διὰ τοῦ μαντιλίου ἐρρίφθη θρηνοῦσα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

Ἄναυδος, ἀκίνητος, ἀπολελιθωμένη ἀπέμει- νεν ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἡ Ζωή. Τὴν προτέραν ὠχρότητα διεδέχθη αἰφνιδία συσώρευσις αἵμα- τος πρὸς τὴν μορφὴν, ἥτις κατέστη πορφυρᾶ, μελανὴ σχεδόν· οἱ ὀφθαλμοὶ διεστάλησαν, ὡς ἂν ἐμελλον νὰ ἐκχυθῶσι τῶν κογχῶν. Προσεπά- θει νὰ ἐγερθῇ ἵνα εἰσέλθῃ καὶ ἐκεῖνη, ἀλλὰ μετὰ τὸ πρῶτον βῆμα κατέπεσε βαρεῖα ἐπὶ τοῦ δαπέδου παρὰ τὴν θύραν τοῦ ἐξώστου.

Ἡ Καλλιόπη ἀνεπήδησεν ἔντρομος καὶ ἔ- δραμε πρὸς αὐτήν.

— Τί ἔχεις; τί ἔπαθες; Καὶ προσεπάθει νὰ τὴν ὑπογείρῃ.

— Τίποτε... Ζάλη μοῦ ἦλθε. Καὶ ἔσφιγ- ξε διὰ τῆς χειρὸς τὸ μέτωπον καὶ τοὺς κρό- ταφους.

Βοηθουμένη ὑπὸ τῆς Καλλιόπης ἐκάθησεν ἐπὶ ἐδράνου.

— Θέλεις τίποτε; νὰ φωνάξω τῆς Φλωροῦς νὰ πάῃ γιὰ τὴ μητέρα σου;

— Ὅχι, ὄχι! μὴν τὴν ἀνησυχήσῃς ἄδικα, δὲν ἔχω τίποτε· δός μου ὀλίγο νερό.

Ἡ Καλλιόπη μὲ τοὺς ὀφθαλμούς πλήρεις δακρύων, λησμονήσασα πρὸς στιγμὴν τὴν ἰδίαν λύπην, ἔσπευσε νὰ φέρῃ ὕδωρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ

ἐξώστη στόμνου. Ἡ Ζωὴ ἔπιεν ὀλίγον κατὰ σταγόνας καὶ ἔβρεξε τοὺς κροτάφους. Ἡ μορφὴ αὐτῆς ἀνέλαβε πάλιν τὴν προτέραν ἀγαλα- τώδη ὠχρότητα. Καὶ ἡ Καλλιόπη τότε ἐκα- θέσθη κάτω πρὸ αὐτῆς καὶ ἔκρυψε κλαίουσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν γονάτων της:

— Εἶμαι δυστυχισμένη... ὅλη μου ἡ χα- ρά, ὅλη μου ἡ εὐτυχία 'ς ἐ' μιὰ στιγμὴ ἐσκόρ- πισαν... τί τὴν θέλω τὴ Ζωὴ τώρα!...

Ἡ Ζωὴ ἀνήγειρε διὰ τῶν χειρῶν τὴν κεφα- λὴν τῆς θρηνούσης καὶ προσήλωσε τοὺς μέλα- νας αὐτῆς ὀφθαλμούς ἐπὶ τῶν γαλανῶν ἐκεῖνης.

— Δὲν εἶνε ἡ δυστυχία σου τόσον μεγάλη, γι' αὐτὸ ξεθυμαίνει μὲ λόγια καὶ δάκρυα. Θὰ παρηγορηθῇς πολὺ γρήγορα ἐσύ...

Καὶ ἐτόνισε τόσῳ παραδόξως τὴν τελευ- ταίαν λέξιν, ὥστε αἰφνιδία, ἀκαριαία τις ἰδέα ἀνέθορεν ἐν τῷ νῷ τῆς Καλλιόπης καὶ ἐκ τῶν χειλέων αὐτῆς ὁρμεμφύτως, ἀκουσίως σχεδὸν ἐξέφυγεν ἡ ἐρώτησις:

— Καὶ σύ;

Ἡ Ζωὴ ἀνηγέρθη βιαίως ἐκ τοῦ ἐδράνου καὶ ἡ Καλλιόπη ἐκπληκτος ἐπὶ τῇ ἀποκαλύψει τοῦ μεγάλου μυστικοῦ, περὶ οὗ οὐδ' ἀμφεβαλλε πλέ- ον, ἀπέμεινεν ἔτι γονυπετῆς πρὸ τῆς κενῆς θέσεως:

— Καὶ σύ τὸν ἀγαπᾷς!... ἐφέλλισε.

— Κ' ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ; ὑπέλαβεν ἐκεῖνη μετ' εἰρωνικοῦ τόνου ἐπαναλαμβάνουσα τὴν ἐρώ- τησιν. Μήπως νομίζει ὅτι ὁμοιάζει, ὅτι συγ- κρίνεται τὸ ἰδικὸν μου αἶσθημα μὲ τὸ ἰδικόν σου; Ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ! Ναι λοιπόν. Τὴν καρ- διὰ μου κλειστὴν ἕως τότε πρῶτην φορὰν τὴν ἀνοιξά εἰς αὐτόν. Οὔτε ἤλπισα οὔτε ἐπρόσ- μενα τίποτε, οὔτε τοῦ ἐδειξά μὲ τετριμμένα γλυκὰ λόγια ὅτι τὸν ἀγαπῶ. Φεύγει καὶ οὔτε 'ξεύρει οὔτε φαντάζεται τί πληγὴν ἀφίνει 'ς αὐ- τὴν τὴν καρδιά ἐδῶ. Ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ, καὶ τὸν ἀγάπησα, ὅχι ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ εἶνε καὶ αὐτὸς ἓνας ἀφ' ὅσους ἐγνώρισα, ὅχι γιὰτὶ ἤλθεν ἡ σειρά του, ὅχι γιὰ νὰ φανῶ πῶς εἶμαι ἐρωτευμένη — τὸν ἀγάπησα, γιὰτὶ ἔτσι μου ἦτον πεπρωμένον.

Καὶ ἐσταυρωμένης ἔχουσα τὰς χεῖρας, τὴν κεφαλὴν ἠνωρθωμένην ἐπρόφερε τοὺς λόγους τού- τους μετὰ τόνου ὑπερφάνειας ἅμα καὶ τραγικῆς τινος ἀποφασέως. Ἡ δὲ ἀντίζηλος, γονυπετῆς εἰσέτι, ἀπεδέχετο τὰς πλαγίας ἐκείνας μομφὰς ἄνευ ὀργῆς τεταπεινωμένης ὑπὸ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου ἔρωτος, ὅστις ὠρθεῖτο γί- γας πρὸ τοῦ ἰδίου αὐτῆς μεираκιώδους αἰσθή- ματος. Συρθεῖσα τέλος πρὸς τὴν Ζωὴν περιεπτύ- χθη τὰ γόνατα αὐτῆς:

— Συγχώρησέ με!... Χωρὶς νὰ τὸ 'ξεύρω ἡ ἀνότης σ' ἐπύκρانا τόσαις φοραῖς καὶ χθὲς καὶ σήμερα μάλιστα... Συγχώρησέ με!

Ἡ Ζωὴ ἀντὶ ἀπαντήσεως ἀνήγειρε καὶ κα- τεφίλησεν αὐτήν:

— "Οχι, δὲν ἔχω τίποτε μαζί σου, Καλλιόπη μου, τίποτε δὲν μοῦ κανεῖς· ἔτσι ἦτο πεπρωμένον. Καὶ ἔλεγε ταῦτα μετ' ἀπιστεύτου ἀταραξίας, ἐνῶ ἡ Καλλιόπη ἐφέλλιζεν ὀλολύζουσα :

— Ἐπὺ 'ξεύρεις ν' ἀγαπᾷς, ἐσένα σοῦ ἀξίζειν ἐκεῖνος. . . . Τί εἶμαι ἐγὼ 'μπροστά σου ; . . . μιὰ ἀνύητη, μιὰ τρελλή, μιὰ ἀσυλλόγιστη, μιὰ χαμένη. . .

— Σώπαινε, ἄφησέ τα αὐτὰ τὰ λόγια. "Ο, τι ἔγινε ἔγινε, ὅλα ἐτελείωσαν ὡς ἐδῶ. Μόνον ἓνα θέλω ἀπὸ σένα : 'ς αὐτὸν τὸν σταυρὸ τὸν βαπτιστικό σου ποῦ κρέμεται 'ς τὸ λαιμό σου θὰ μοῦ ὀρκισθῇς πῶς ποτέ, ποτέ, ποτέ ὅσο ζῆς δὲν θὰ μαρτυρήσῃς εἰς κανέναν τὸ μυστικόν μου.

— Ἀποῦ τὸ θέλεις. . . τὸ ὀρκίζομαι !

Τῇ αὐτῇ στιγμῇ πέραν παρὰ τὸ στόμιον τοῦ λένος ἐπεφάνη τὸ τριῖστιον αὐστριακὸν ἀτμόπλοιον μὲ τὴν ἐρυθρόλευκον σημαίαν ἐπὶ τῆς πρύμνης. Ἡ Ζωὴ αἴφνης ἔσυρε τὴν Καλλιόπην ἀπὸ τοῦ βραχίονος πρὸς τὸν ἐξώστην. Ἡ ἀπόστασις ἦτο μακρά· αἱ μορφαὶ τῶν ἐπιδατῶν δὲν διεκρίνοντο. Ἐν τούτοις ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς πρύμνης ἐφαίνετο λευκὸν μαντίλιον ἀνακινούμενον πρὸς ἀποχαιρετισμόν. Ἦτο τάχα ὁ Γεώργιος ὅστις ἐχαιρέτιζεν ; Αἱ δύο νεάνιδες ἀπέδωκαν τὸν ἀόριστον χαιρετισμόν κοινῇ ἄνευ ἀντιζηλίας πλέον, ἀνασείσασαι τὰ ἰδικά των μαντίλια.

Καὶ τὸ σκάφος ἀπεκρίθη πάλιν ὀπισθεν βραχῶδους ἄκρας, καὶ ὁ καπνὸς ἀνελισσόμενος ὑπὸ τοῦ ἀνέμου διελύετο καὶ ἐξηφανίζετο ἐν τῇ αἰθρίᾳ τοῦ οὐρανοῦ—ὅπως ἔμελλεν ὑπὸ τοῦ χρόνου νὰ διαλυθῇ καὶ ἐξαφανισθῇ πᾶσα πρὸς τὸν φεύγοντα ἀνάμνησις καὶ πᾶσα ἀγάπη ἐν ταῖς νεανικαῖς καρδίαις τῶν δύο ἀντιζήλων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

## ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΚΡΗΤΕΣ

Γ'.

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Ἀπὸ ἀπόψεως φυσικοῦ καθορισμοῦ ἡ Κρήτη παρουσιάζει τρία μέγιστα καὶ ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων τμήματα. Τὴν φυσικὴν διαίρεσιν ἠκολούθησε καὶ ἡ πολιτικὴ, οὕτω δὲ ἡ Κρήτη διηρέθη πολιτικῶς εἰς τρεῖς μεγίστας διοικήσεις, εἰς μικροτέρας ἐπαρχίας ὑποδιαιρουμένας. Ἡ πρώτη τῶν φυσικῶν ζωνῶν εἶναι ἡ τῶν Λευκῶν Ὀρέων ἥτις ἐκτεινομένη ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, τελευταῖα κατὰ τὴν πρώτην ἀρχὴν τοῦ ὑποδεεστέρου βουνοῦ Κέδρου, τοῦ χρησιμεύοντος ὡς σημείου ἐνωτικοῦ τῶν ἀπωτάτων πρὸς ἀνατολάς ἐσχατιῶν τῶν Λευκῶν ὀρέων πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ κεντρικοῦ ὄρους τῆς Ἰδης.

Τὸ τμήμα τοῦτο, τὸ καὶ ὀρεινότερον τῆς νήσου, περιλαμβάνει τὰς πολεμικωτάτας ἐπαρχίας τῆς Κυδωνίας, τῆς Κισσάμου, τοῦ Σελίνου, τῶν Σφακιῶν, τοῦ Ἀποκορώνου. Διατέμενεται ὑπὸ τῆς γιγαντιαίας σειρᾶς τῶν Λευκῶν Ὀρέων, κληθείσης οὕτω μᾶλλον ἐνεκα τῆς ποιότητος τοῦ βράχου, ὑπολεύκου φαινομένου πόρρωθεν, ἔχει τὴν πρωτεύουσάν τῆς ὅλης νήσου Χανία, ὡς ἰδίαν τοῦ τμήματος πρωτεύουσαν, ἔχει τὸν ἀξιοθαύμαστον κόλπον τῆς Σούδας ὡς λιμένα, εἶναι τὸ σπουδαιότατον πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς, περιλαμβάνει δέ, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐδιάκριτα, ἐν μὲν τῇ Κυδωνίᾳ τὰ ἐρείπια αὐτῆς καὶ τῶν ἀρχαίων πόλεων τῶν Ἀπτερίων καὶ τῆς Μινώας· ἐν Κισσάμῳ τὰ ἐρείπια τῆς Φαλασάρνης, τῆς Πολυρρηνίας, τῆς Ρόκας, Μηθύμνης· ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σελίνου τὰ ἐρείπια τῆς Ἐλύρου καὶ τοῦ ἐπινείου αὐτῆς Σύιου, τῆς Ὑρτακίνης, τῆς παραθαλασσίας Ποικιλασίου· ἐν τῇ τῶν Σφακιῶν τὰ ἐρείπια τῆς Τάρρου καὶ τοῦ Φοίνικος, παρὰ τὸν βαθὺν ὄρμον ὅπου ὑπάρχει ἤδη τὸ χωρίον Λουτρό. Τὸ δεύτερον τμήμα εἶναι τὸ μεγαλειότερον, κατέχει δὲ τὸ κέντρον καὶ τὸ πλατύτερον μέρος τῆς νήσου. Ἡ πολυύμνητος Ἰδὴ αἱρεται κατὰ μέσον τοῦ κεντρικοῦ τούτου τμήματος, ἀπέχουσα ἐξ ἴσου σχεδὸν ἀπὸ τῶν διαφόρων σημείων καὶ ἀκρωτηρίων τῆς νήσου ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν. Ἐάν ἡ Κρήτη, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς *Πολιτικοῖς* αὐτοῦ, διὰ τὴν θέσιν αὐτῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν Ἑλληνικὴν πέφυκε καὶ κεῖται καλῶς, ἡ Ἰδὴ, λόγῳ τῆς τοπογραφίας, καὶ τῆς ἴσης πανταχόθεν ἀποστάσεώς της ἐφαίνετο προωρισμένη νὰ ἀρχῇ τῆς Κρήτης. Πρωτεύουσα τοῦ δευτέρου τούτου τμήματος εἶνε τὸ Μεγάλον Κάστρο, ὁ Χάνδαξ τῶν Σαρακηνῶν, μεταξύ τῆς Κνωσοῦ καὶ τοῦ ἐπινείου αὐτῆς Ἡρακλείου κτισθεῖς. Τὸ τμήμα τοῦτο περιλαμβάνει ἀξιολογωτάτας, λόγῳ παραγωγῆς, ἐπαρχίας, τὴν μόνην ἐν Κρήτῃ ἀλλὰ μεγίστην καὶ εὐφορωτάτην πεδιάδα τῆς Μεσσαράς, καὶ τὰ ἐρείπια σπουδαιοτάτων ἀρχαίων πόλεων οἷον τῶν Ἐλευθερινῶν, τῆς Φαιστοῦ, τῆς Ραυκου, τῆς Λυκαστοῦ, τῆς Ἀρκαδίας, τῆς Λεβήνης, τῆς Τυλισσοῦ, τῆς Χερρονήσου, τῆς Λύκτου, τῆς Πυράνθου, τῆς Ἰνάτου, ἐπὶ πᾶσι δὲ τῆς Κνωσοῦ καὶ τῆς Γορτύνης. Καὶ λόγῳ θέσεως καὶ λόγῳ πληθυσμοῦ τὸ Ἡράκλειον ἠδύνατο νὰ ἀξιώσῃ νὰ καταστῇ, ὡς ἦτο ἄλλοτε, ἡ πρωτεύουσα τῆς Κρήτης. Ἡ στρατιωτικὴ ὁμως σπουδαιότης τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τὸ εἰς ἐπαναστάσεις ἑτοιμον τῶν κατοίκων ἐξέβιασε, πρὸ τινων χρόνων, τὴν ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου εἰς Χανία μετάθεσιν τῆς ἑδρας τῆς γε-